

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امضاء پژوهشگر:

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

دانشکده هنر و معماری / گروه پژوهش هنر

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: پژوهش هنر

عنوان:

مطالعه نشانه شناختی و بررسی ویژگی های پرتره نگاری غرب

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمد رضا شریف زاده

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر امیر نصری

پژوهشگر:

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه و دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، ما دانشجویان و اعضاء هیأت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مدنظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- **اصل برائت:** التزام به برائت جویی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.
- ۲- **اصل رعایت انصاف و امانت:** تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- **اصل ترویج:** تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- **اصل احترام:** تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.
- ۵- **اصل رعایت حقوق:** التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- **اصل رازداری:** تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورها و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- **اصل حقیقت جویی:** تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- **اصل مالکیت مادی و معنوی:** تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- **اصل منافع ملی:** تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۱/۱۰/۱۲

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم **فائزه حسن شاهی** از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره **۲۰**

به حروف **بیست** و با **درجه عالی** مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

باسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب فائزه حسن شاهی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۰۶۴۵۷۷۶۰۰ در رشته پژوهش هنر که در تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۲.

از پایان نامه خود تحت عنوان : مطالعه نشانه شناختی و بررسی ویژگی های پرتره نگاری غرب .

با کسب نمره بیست ۲۰ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زماین خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

فائزه حسن شاهي

زمستان ۱۳۹۱

تقديم به خانواده ام

به پاس تمام زحماتشان

تشکر و قدر دانی :

باتشکر از تمام اساتید گرانقدری که در این پایان نامه مراراً و تکراراً یاری کردند، به خصوص جناب آقای دکتر محمد رضا شریف زاده و جناب آقای دکتر امیر نصری .

و نیز با تشکر از خانواده ام که در تمام مراحل زندگی پشتیبانم بودند.

و تشکر ویژه، از برادر عزیزم جناب آقای سبحان حسن شاهی که در پیدا کردن منابع انگلیسی مرتبط با موضوع و ترجمه آنها، مرا یاری نمودند .

و از خداوند متعال به خاطر نعمت داشتن چنین اساتید و چنین خانواده ای ، سپاسگزارم.

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی	کد واحد:	کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۶۰۱۱۵۹۱۱۰۰۷
عنوان پایان نامه : مطالعه نشانه شناختی و بررسی ویژگی های پرتره نگاری غرب		
نام و نام خانوادگی دانشجو :	فائزه حسن شاهی	تاریخ شروع پایان نامه : ۱۳۹۰/۱۰/۱۸
شماره دانشجویی :	۸۹۰۶۴۵۷۷۶۰۰	تاریخ اتمام پایان نامه : ۱۳۹۱/۱۰/۱۲
رشته تحصیلی :	پژوهش هنر	
استاد / استادان راهنما :	آقای دکتر محمد رضا شریف زاده	
استاد / استادان مشاور:	آقای دکتر امیر نصری	

چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده) :

پرتره ها به شکل طبیعی بخش بزرگ و شاید بتوان گفت مشکل ترین بخش نقاشی دنیا را به خود اختصاص داده اند. زیرا به تصویر انسان بر می گردند ، تصویری که از بیشترین پیچیدگی در میان تصاویر عالم برخوردار است. پرتره، تلاش برای گشودن رازی است پنهان که باید جست و جوشود . هنرمند نقاش این راز را یافته و به تصویر کشیده است . تصویر انسان تحت تاثیر هیجانانگیز و حالات روحی متفاوت تغییر می کند و این تغییرات ، در مسیر رشدش از کودکی تا پیری موجودند. مسلماً تصویری که نقاش ارائه می کند ، ترکیبی از همه اینهاست. کاری بی نهایت زنده و پویا ، چرا که نقاش دوربین عکاسی نیست و خود او هم درگیر همه این پیچیدگی هاست. علاوه بر این پیچیدگی ها، تسلط و شناخت کامل فنی و تکنیک نقاشی از مهارتهای مورد نیاز پرتره نگار می باشد.

از آنجا که همه فرم های بیان زیبایی شناختی در بافت اجتماعی و فرهنگی ویژه ای اتفاق می افتد، مهم است که تحلیل نشانه شناسانه ای از آنها داشته باشیم . طی فرایند تحلیل و بازیابی نشانه های نهفته در پرتره ها و آشکار سازی آن ها، ابتدای بایست خود پرتره نگاری تعریف و انواع آن مشخص و کارکرد ها و اهداف آن بررسی و تحلیل، سپس به نشانه های درون آن پرداخته شود. در این پایان نامه نیز تعاملی از روش های تاریخی ، توصیفی و نشانه شناسی در پرتره نگاری غرب ، بخصوص با کمک گرفتن از آراء پیرس و تقسیم بندی او از نشانه انجام شده است. تا بتوان دلایلی منطقی و محکم، برای بیان این نشانه ها و تحلیل پرتره ها بازگو به شناخت بهتر و عمیق تر پرتره نگاری غرب دست یابیم.

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است تاریخ و امضا :
 مناسب نیست

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
فصل اول:	
۱-۱- کلیات طرح	۵
۱-۱-۱- بیان مساله	۵
۱-۱-۲- اهمیت موضوع تحقیق و دلایل انتخاب آن	۷
۱-۱-۳- هدف تحقیق	۸
۱-۱-۴- سوالات و فرضیه های تحقیق	۸
۱-۱-۵- چهارچوب نظری تحقیق	۹
۱-۱-۶- روش تحقیق	۹
۱-۱-۷- پیشینه پژوهش	۹
فصل دوم:	
۱-۲- مطالعات نظری	۱۱
۱-۲-۱- پرتره نگاری	۱۱
۱-۲-۲- نشانه شناسی	۱۷
فصل سوم:	
۱-۳- تعریف پرتره وانواع آن	۲۳
۲-۳- تاریخچه پرتره نگاری غرب و بررسی تحولات آن	۴۱
۳-۳- خود نگاری	۷۴
۱-۳-۳- تعریف خود	۷۴
۲-۳-۳- دید گاه های تصویری (خود)	۷۵

- ۳-۳-۳- خود نگاره (سلف پرتره)..... ۷۷
- ۳-۳-۴- خودنگاری بعنوان امضاء، تبلیغات، آزمایش و تجربه ۸۱
- ۳-۳-۵- خودنگاری ، جنسیت و هویت هنری ۸۵
- ۳-۳-۶- خودآرایی و خودنمایشی..... ۹۱
- ۳-۳-۷- خود نگاری و خود زندگی نامه نویسی ۹۶
- ۳-۳-۸- خود کاوی و روانکاوی ۱۰۲
- ۳-۳-۹- مجموعه داران خود نگاره ها..... ۱۰۷
- ۳-۴- گذری بر تاریخچه خودنگاری در غرب ۱۱۰

فصل چهارم:

- ۴-۱- پرتره نگاری و پیچیدگی های آن ۱۲۵
- ۴-۱-۱- شباهت ، تیپ و نوع ۱۲۶
- ۴-۱-۲- تشابه و ایده آل گرایی ۱۳۳
- ۴-۱-۳- جسم و روح ۱۳۶
- ۴-۱-۴- نقاش ، مدل ، حامی ، مخاطب(بیننده)..... ۱۴۳
- ۴-۲- کارکردهای پرتره نگاری ۱۴۶
- ۴-۲-۱- پرتره به عنوان یک اثر هنری ۱۴۷
- ۴-۲-۲- پرتره به عنوان بیوگرافی ۱۵۱
- ۴-۲-۳- پرتره به عنوان سند ۱۵۴
- ۴-۲-۴- پرتره به عنوان نماینده و هدیه ۱۵۶
- ۴-۲-۵- پرتره به عنوان بزرگداشت و یادگاری ۱۵۸
- ۴-۲-۶- پرتره به عنوان ابزار سیاسی ۱۶۱

فصل پنجم:

- ۵-۱- عوامل موثر در پرتره نگاری ۱۶۷
- ۵-۱-۱- شباهت اثر به مدل ۱۶۷

- ۱۶۸..... ۵-۱-۲- درک روانشناسانه و حالت و پوزیسیون مدل
- ۱۷۰..... ۵-۱-۳- ترکیب بندی و انسجام تصویری و تجسمی
- ۱۷۲..... ۵-۱-۴- نور
- ۱۷۴..... ۵-۱-۵- اندازه و ابعاد اجرایی
- ۱۷۶..... ۵-۱-۶- عوامل صحنه
- ۱۷۷..... ۵-۱-۷- جنبه تکنیکی و سبک
- ۱۸۰..... ۵-۱-۸- سن در پرتره نگاری
- ۱۸۶..... ۵-۱-۹- جنسیت در پرتره نگاری
- ۱۹۴..... ۵-۲-۲- پرتره نگاری و طبقات اجتماعی
- ۱۹۴..... ۵-۲-۱- پرتره نگاری و پشتیبانی
- ۱۹۵..... ۵-۲-۲- پرتره های فرمانروایان
- ۲۰۰..... ۵-۲-۳- پرتره نگاری و تشکیل هویت طبقه متوسط
- ۲۰۴..... ۵-۲-۴- پرتره نگاری نواغ
- ۲۰۶..... ۵-۲-۵- پرتره نگاری مشاهیر
- ۲۰۸..... ۵-۲-۶- پرتره نگاری افراد ناشناس و طبقه فقیر
- ۲۱۲..... ۵-۳-۳- پرتره نگاری ، مدرنیسم و عکاسی
- ۲۱۴..... ۵-۳-۱- پرتره نگاری و عکاسی

فصل ششم:

- ۲۲۳..... ۶-۱- سنت های نشانه شناسی
- ۲۲۶..... ۶-۱-۱- نشانه شناسی سوسور
- ۲۳۶..... ۶-۱-۲- نشانه شناسی پیرس
- ۲۴۶..... ۶-۲- انواع نشانه- تقسیم بندی پیرس
- ۲۵۰..... ۶-۲-۱- وجه شمایی - نگارین - تصویری
- ۲۵۸..... ۶-۲-۲- وجه نمایه ای

۲۶۱..... ۳-۲-۶- وجه نمادین - سمبولیک

۲۶۴..... ۴-۲-۶- تغییر در نسبیت ها

۲۷۰..... ۳-۶- تحلیل تصاویر

فصل هفتم :

۲۹۰..... ۱-۷- نتیجه گیری

فهرست منابع و ماخذ

چکیده انگلیسی

فهرست تصاویر

عنوان	صفحه
تصویر (۳-۱) - رامبراند- خودنگاره نقاش-۱۶۴۰م.....	۲۹
تصویر (۳-۲) - هیاسنت ریگود- لویی چهاردهم، پادشاه فرانسه-۱۷۰۱م.....	۳۰
تصویر (۳-۳)-پیتریل روبنس-روبنس وهمسرش، ایزابل برانت- حدود ۱۶۰۹م.....	۳۱
تصویر (۳-۴) - جیووانی باتیستا مورونی- دن گابریل دک لاکووا -۱۵۶۰م.....	۳۱
تصویر(۳-۵)- ریمیجیوس وان لیمپوت- (هنری هفتم، الیزابت از نیویورک، هنری هشتم و جین سیمور) (پرتره اتاق سفید)-۱۶۶۷م.....	۳۴
تصویر (۳-۶) - ژاکوب جوردنس- هنرمند به همراه همسرش کاترینا و دخترش الیزابت- حدود ۱۶۲۰م.....	۳۵
تصویر(۳-۷)-دانیل میتنس-توماس هاوارد و آلتیا، کنت و کنتس آرون دل و سوری- حدود ۱۶۱۸م.....	۳۶
تصویر(۳-۸)-فرانس هالس-مجموعه ماموران گروه نظامی جرجی مقدس-۱۶۱۶م.....	۳۸
تصویر(۳-۹) - ورنر جاکوبز ، وان دن والکرت - سه فرماندار و سرپرستار خانه جذامی ها در آمستردام-۱۶۲۴م.....	۳۹
تصویر (۳-۱۰)- هانری فانتین-لاتور- استودیو در باتینولز-۱۸۷۰م.....	۳۹
تصویر (۳-۱۱)- چهره فردرومی- حدود ۸۰ ق.م.....	۴۳
تصویر (۳-۱۲)- پرتره یک زن - ۱۱۰-۱۰۰ بعد از میلاد.....	۴۴
تصویر (۳-۱۳)- ژوستینین و پیروانش-۸-۵۴۶م.....	۴۶
تصویر (۳-۱۴)- یان وان ایک- مردی با عمامه سرخ- ۴۱۰-۱۳۹۰م.....	۵۱
تصویر (۳-۱۵)- لئوناردو داوینچی- پنج سرقناس- حدود ۱۴۹۴م.....	۵۴

- تصویر (۳-۱۶) - هانس هولباین پسر - جورج گیز - ۱۵۳۲ م ۵۶
- تصویر (۳-۱۷) - ولاسکس - پرتره فیلیپ چهارم - ۱۶۲۳ م ۶۰
- تصویر (۳-۱۸) - لورنزو گیبرتی - بخشی از در تعمیرگاه فلورانس - حدود ۱۴۵۰ م ۸۲
- تصویر (۳-۱۹) - فریدا کالو - دو فریدا - ۱۹۳۹ م ۸۴
- تصویر (۳-۲۰) - پارمیجانینو - نقاشی از خود در آینه محذب - ۱۵۲۴ م ۸۶
- تصویر (۳-۲۱) - آلبرشت دورر - خود نگاره - ۱۵۰۰ م ۸۸
- تصویر (۳-۲۲) - کاتارینا وان همسن - خود نگاره - ۱۵۴۸ م ۹۰
- تصویر (۳-۲۳) - رامبراند - نقاشی از چهره خود به عنوان فیلسوف خندان - حدود ۱۶۶۹ م ۹۳
- تصویر (۳-۲۴) - ماکس بکمن - نقاشی از خود در لباس رسمی - ۱۹۲۷ م ۹۵
- تصویر (۳-۲۵) - دیوید هاکنی - دانشجو: ادای احترام به پیکاسو - ۱۹۷۳ م ۱۰۰
- تصویر (۳-۲۶) - وینسنت وان گوگ - خودنگاره نقاش - ۱۸۸۸ م ۱۰۴
- تصویر (۳-۲۷) - باک و همسرش تاهری - ۳۶۵ قبل از میلاد مسیح ۱۱۱
- تصویر (۳-۲۸) - رامبراند - خودنگاره رامبراند همراه با سگ - ۱۶۳۱ م ۱۱۷
- تصویر (۳-۲۹) - پیتر پل روبنس - خود نگاره - ۱۶۳۹ م ۱۱۸
- تصویر (۳-۳۰) - وینسنت وان گوگ - خودنگاره وان گوگ با گوش بریده - ۱۸۸۹ م ۱۲۰
- تصویر (۳-۳۱) - اندی وارهول - خود نگاره - ۱۹۸۶ م ۱۲۳
- تصویر (۴-۱) - یان وان ایک - مریم مقدس و صدراعظم رولین - حدود سال ۱۴۳۳ م ۱۲۷
- تصویر (۴-۲) - روگرواندر وایدن - صدراعظم رولین - ۱۴۴۵-۵۰ م ۱۲۷
- تصویر (۴-۳) - یوهان زوفانی - فرانسیس اول - ۱۷۷۰ م ۱۳۰
- تصویر (۴-۴) - اسوالد برلی - آرابلا هانتینتن - ۱۹۲۴ م ۱۳۲
- تصویر (۴-۵) - یان وان ایک - پرتره تموتئوس (یادبودی وفادارانه) - ۱۴۳۲ م ۱۳۴
- تصویر (۴-۶) - پمپئوباتونی - جورج گوردن - ۱۷۷۵ م ۱۳۷
- تصویر (۴-۷) - جوزپه آرچیمبولدو - آتش - ۱۵۶۶ م ۱۳۸
- تصویر (۴-۸) - لورنزولوتو - مرد جوان جلوی پرده سفید - ۱۵۰۵-۸ م ۱۳۹

- تصویر (۴-۹) - یوهان گاسپرلاواتر - سیلوئت افراد - ۱۷۹۲ م ۱۴۰
- تصویر (۴-۱۰) - ریچارد گریستل - سلف پرتره خندان - ۱۹۰۸ م ۱۴۲
- تصویر (۴-۱۱) - ویلیام دیکنسون - قطعه خانوادگی - ۱۷۸۱ م ۱۴۴
- تصویر (۴-۱۲) - استفانو گای تانو نری - اتاق سلف پرتره ها در افیتسی - ۱۷۵۳-۶۵ م ۱۴۸
- تصویر (۴-۱۳) - فیلیپ د شامپاین - کاستن د فاش - ۱۶۳۰ - ۷ م ۱۴۹
- تصویر (۴-۱۴) - لوکاس کراناک - دکتر یوهانس کاسپینیون و همسرش آنا - ۱۵۰۲-۳ م ۱۵۳
- تصویر (۴-۱۵) - پاس سیمون وان د - پوکاهانتس - بعد از ۱۶۱۶ م ۱۵۴
- تصویر (۴-۱۶) - پرتره عبدالواحد بن مسعود بن محمد عنون - حدود ۱۶۰۰ میلادی ۱۵۵
- تصویر (۴-۱۷) - نیکولاس هیلارد - سر والتر رالی - حدود ۱۵۸۵ م ۱۵۶
- تصویر (۴-۱۸) - هانس هولباین پسر - پرتره «آن» اهل کلیو - ۱۵۳۹ م ۱۵۷
- تصویر (۴-۱۹) - پرتره یک زن - ۱۹۰-۲۲۰ - بعد از میلاد ۱۵۹
- تصویر (۴-۲۰) - ادوارد مونک - پرتره از خود با بازوی استخوانی - ۱۸۹۵ م ۱۶۱
- تصویر (۴-۲۱) - کنستانتین اول - ۳۱۵-۳۰۰ - بعد از میلاد ۱۶۲
- تصویر (۴-۲۲) - سکه ای با نقش سر اسکندر کبیر از پرگامون - حدود ۲۰۷ قبل از میلاد ۱۶۳
- تصویر (۵-۱) - میشل گردیگانی - الیزابت برت براونینگ - ۱۸۵۸ م ۱۶۸
- تصویر (۵-۲) - جوزف رایت - بروک بوتبای - ۱۷۸۱ م ۱۷۰
- تصویر (۵-۳) - آنتوان فرانسوا - لوئی شانزدهم - ۱۷۸۳ م ۱۷۰
- تصویر (۵-۴) - رامبراند - خودنگاره - ۱۶۵۹ م ۱۷۲
- تصویر (۵-۵) - پیکاسو - دانیل هنری کنویلر - ۱۹۱۰ م ۱۷۲
- تصویر (۵-۶) - رامبراند - خودنگاره - ۱۶۲۹ م ۱۷۳
- تصویر (۵-۷) - گریت دوو - پرنسس روپرت و معلمش - حدود سال ۱۶۳۱ م ۱۷۴
- تصویر (۵-۸) - موزاییک کاری تصویر مسیح - قرن ۱۲ میلادی ۱۷۵
- تصویر (۵-۹) - چاک کلوز - خودنگاره - ۲۰۰۰ م ۱۷۵
- تصویر (۵-۱۰) - گوگن - خودنگاره - ۱۸۸۹ م ۱۷۷

- تصویر (۵-۱۱) - لوباکست - پرتره سرگئی دایگیو با دایه خود-۶-۱۹۰۴ م ۱۷۷
- تصویر (۵-۱۲) - ادوارد مونک - خودنگاره-۱۹۰۳ م ۱۷۸
- تصویر (۵-۱۳) - کوربه - خودنگاره-۱۸۴۷ م ۱۷۹
- تصویر (۵-۱۴) - ولاسکس - مارگاریتای کوچولو در لباس آبی-۱۶۵۹ م ۱۸۱
- تصویر (۵-۱۵) - ساندر بوتیچلی - پرتره مرد جوان بامدال کازیمو د مدیچی - حدود ۱۴۶۵ م ۱۸۲
- تصویر (۵-۱۶) - یان وان ایک - کاردینال نیکولو آلبرگیتی - حدود ۱۴۳۲ م ۱۸۴
- تصویر (۵-۱۷) - سوفونیسبا آنگویی سولا - خودنگاره - حدود ۱۶۱۰ م ۱۸۵
- تصویر (۵-۱۸) - گیرلاندا یو - جیوانا ترنابوانی - ۱۴۸۸ م ۱۸۹
- تصویر (۵-۱۹) - تیسین - لابلا - حدود ۱۵۳۶ م ۱۹۱
- تصویر (۵-۲۰) - ژان اگوست دومینیک انگر - ناپلئون اول بر تخت سلطنتش - ۱۸۰۶ م ۱۹۶
- تصویر (۵-۲۱) - مارکوس جرال دپسر - الیزابت - حدود سال ۱۵۹۲ م ۱۹۷
- تصویر (۵-۲۲) - تیسین - امپراتور چارلز پنجم در موهلبرگ - ۱۵۴۸ م ۱۹۸
- تصویر (۵-۲۳) - الیزابت لبرون - پرتره ماری آنتوانت - ۱۷۷۸-۹ م ۱۹۹
- تصویر (۵-۲۴) - جان سینگلتون کاپلی - پل ریور - حدود ۱۷۶۸ م ۲۰۱
- تصویر (۵-۲۵) - جاشوارینولدز - دکتر ساموئل جانسن - ۱۷۷۲-۷۸ م ۲۰۵
- تصویر (۵-۲۶) - اندی وار هول - مرلین مونرو - ۱۹۶۳-۱۹۶۲ م ۲۰۸
- تصویر (۵-۲۷) - دیگو ولاسکس - کالاباسیلاس - ۱۶۴۰ م ۲۰۹
- تصویر (۵-۲۸) - مکتب بریتانیا - کالسکه ران سیاه پوست، جان ملور - حدود ۱۷۳۰ م ۲۱۱
- تصویر (۵-۲۹) - آندره آدلف یوجین دیزدری - سلف پرتره - حدود ۱۸۶۰ م ۲۱۸
- تصویر (۶-۱) - لئوناردو داوینچی - مونالیزا - ۱۵۰۳-۶ م ۲۵۲
- تصویر (۶-۲) - ولاسکس - ندیمه ها - ۱۶۵۶ م ۲۵۳
- تصویر (۶-۳) - یان وان ایک - ازدواج آرنولفینی - ۱۴۳۴ م ۲۷۰
- تصویر (۶-۴) - هانس هولبااین - سفیران - ۱۵۳۲ م ۲۸۰

مقدمه:

نگرش انسان به خویشتن ، موضوعی است که از آغاز زندگی اوتا کنون ، یکی از مشغله های ذهنی وی بوده و اولین طرز تلقی انسان از وجود خویش در قالب یک تصویر ، با چند خط ساده نمایانده شده و مربوط به زمانی است که بدوی و ابتدائی ترین زندگی را در غارها می گذراند . با پیشرفت زندگی و پیدایش تمدن و بالا رفتن دانش بشری ، نگرش او نیز نسبت به خود تغییر کرد و با گذشت زمان ، آگاهی انسان از زوایای مختلف وجود خویش بیشتر شده و در هر مقطع زمانی ، در حد دانش و علم خود ، درباره خویش اظهار نظر نموده و با تکیه بر دستاوردهای فکری و ذهنی نسبت به دنیای پیرامون و نوع زندگی خود ، تفکر و اعلام رای و نظر کرد .

دامنه برخورد انسانها نسبت به یکدیگر به قدری گسترده است که گاهی در یک زمان ، انسان را تحت عنوان برده و کنیز و بنده ، تا پایین ترین سطح ممکن حقیر و خوار می شمارند و گاهی نیز در زمانی دیگر او را تا مرتبه یک بت ، قابل ستایش می دانند . به هر جهت موضوعیت و شان و نمایش حالات و تفکرات مدل ، همگی می توانند موضوعی جدی ، دقیق و عمیق باشد . بنابراین این انگیزه پیدا شد ، تا به این موضوع تمرکز شود . وقتی به تاریخ پرتره نگاری توجه می کنیم ، که حاصل نوع نگرش های فکری ، فلسفی و دینی به موضوع انسان است . از جهت تکنیک و اسلوب کار ، تنوع بسیار زیادی را می یابیم که بایچیدگی هایی همراه است .

برای بررسی درست آثار پرتره نگاری ، نیاز به شناخت بهتر ویژگی های آن است . شناخت یکی از عوامل مهم در شکل گیری هر اثر نقاشی است ، که تجلیات آن در قالب های مختلفی قابل بازیابی

است. این مسئله در حقیقت همان حس ذاتی هنرمند است که با کمک جوهره ذهن، تجربیات و اندیشه اش قابلیت ظهور می یابد. پرتره نگاری، دیگر نمایش خصوصیات ظاهری فرد نیست که نقاش را مشغول می کند. بلکه اثر، جستجویی است در جهت شناخت درون مدل و یا گاه خود نقاش، در ارتباط با عوامل ظاهری حاکم بر اثر. برای درک بهتر پیام آثار پرتره نگاری، آشنا بودن با ویژگی های این گونه آثار، و همچنین آشنا بودن با عناصر و نمادها و نشانه های درون تابلو، بسیار کمک خواهد کرد. که نگارنده نیز در این پایان نامه سعی در رسیدن به این مهم دارد.

در این پژوهش، تعاملی از روش های تاریخی، توصیفی و نشانه شناسی در پرتره نگاری استفاده شده است. که در ابتدا با توصیف ویژگی های پرتره نگاری همراه می شود، و سپس ضمن مطالعه مباحث نشانه شناسی، به نظر می رسد مفاهیم بنیادین آن قابل بحث در پرتره نگاری هستند و می توانند ساحت های معنایی نقاشی ها را در ارتباط با اهداف آنها برای ما روشن و تبیین نمایند. به همین جهت تعاریفی منطبق با ویژگی های پرتره نگاری از مفاهیم نشانه شناسی، خصوصا نشانه شناسی پیرس ارائه شده، که نگارنده را در تحلیل پرتره ها یاری می کند. روندکار در این پایان نامه بدین گونه است:

در فصل اول به کلیات طرح پرداخته می شود، که شامل: بیان مسئله، اهداف و اهمیت موضوع، چهار چوب نظری، سوالات و فرضیه های مطرح شده می باشد.

و در فصل دوم مطالعات نظری در حیطه پرتره نگاری و نشانه شناسی ارائه می گردد.

بررسی ویژگی های پرتره نگاری از فصل سوم آغاز می شود. این فصل شامل چهار بخش است که در بخش اول، تعاریف پرتره و انواع آن ارائه و در بخش دوم، تاریخچه پرتره نگاری غرب و بررسی تحولات آن بازگو می گردد، در بخش سوم، خودنگاری و زیر مجموعه های آن توضیح داده می شود و در بخش چهارم نگاهی به تاریخچه خود نگاری غرب انداخته می شود.

برای شناخت بهتر ویژگی های پرتره نگاری، شناخت پیچیدگی هلی موجود در این ژانر نقاشی، بسیار مهم می باشد، به همین خاطر، در بخش اول فصل چهارم به این حیطه پرداخته می شود.